

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 75 0 P 038067 21 Rev
Banjaluka, 13.10.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca B.S. a.d. B., u stečaju, (raniji naziv B.I.B. a.d. B.), zastupanog po stečajnom upravniku R.G., protiv tuženog B.J. iz Š., koga zastupa punomoćnik V.R., advokat iz B., radi duga, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 75 0 P 038067 21 Gž 3 od 24.05.2021. godine, na sjednici održanoj dana 13.10.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj 75 0 P 038067 18 P 3 od 21.12.2020. godine, odbijen je u cijelosti tužbeni zahtjev tužioca da mu tuženi na ime duga po mjenici broj ..., isplati iznos od 68.389,39 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 23.03.2015. godine, kao dana dospjeća pa do isplate, kao i troškove postupka. Obavezan je tužilac da tuženom naknadi troškove postupka u iznosu od 7.505,35 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 75 0 P 038067 21 Gž 3 od 24.05.2021. godine, žalba tužioca je usvojena i presuda Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj 75 0 P 038067 18 P 3 od 21.12.2020. godine, preinačena tako što je obavezan tuženi da tužiocu na ime duga po osnovu mjenice serijskog broja ... isplati iznos od 68.389,39 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 23.03.2015. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa ove drugostepene presude.

Preinačena je i odluka o troškovima postupka tako što svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužilac predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi po osnovu mjenice broj ..., isplati dug u iznosu od 68.389,39 KM sa zakonskom zateznom kamatom i troškove parničnog postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je postupak pokrenut po prijedlogu za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave – mjenice serijskog broja ... radi prinudne naplate duga u iznosu od 68.389,39 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 23.03.2015. godine do isplate; da je tužilac sa korisnikom kredita K.B. doo Š. i tuženim kao jemcem zaključio 15.10.2014. godine ugovor o kreditu broj ...; da je kao instrument obezbjeđenja kredita između ostalog tuženi izdao sopstvenu bjanko mjenicu i potpisao mjeničnu izjavu; da obaveze po zaključenom ugovoru o kreditu korisnik kredita nije uredno izmirivao i da je mjenica dospjela na naplatu dana 23.03.2015. godine na iznos od 68.389,39 KM; da su otvaranjem stečajnog postupka protiv tužioca na naplatu dospjela sva potraživanja tako da cjelokupan dug tuženog prema tužiocu iznosi 355.653,08 KM; da je predmetna mjenica korištena kao sredstvo obezbjeđenja ugovora o kreditu broj ... od 21.02.2014. godine po kome je izdato 10 mjenica između ostalog i mjenica serijskog broja ... i da je potraživanje po tom kreditu zatvoreno iz sredstava kredita ... od 15.10.2014. godine, a da mjenica nije iskorištena; da je tužilac spornu mjenicu prebacio kao sredstvo obezbjeđenja po kreditu od 15.10.2014. godine s obzirom da je ista ostala neiskorištena; da tužilac nije imao ovlaštenje i zakonsku mogućnost da mjenicu broj ... koja je izdata na ime obezbjeđenja prethodnog kredita broj ..., koji je zatvoren, upotrijebi za obezbjeđenje novog kredita i da je tužilac bio u obavezi da mjenice izdate po prethodnom kreditu ili vrati tuženom ili ih uništi, a ne da ih upotrijebi za obezbjeđenje drugog kredita.

Odlučujući o prigovoru zastare potraživanja prvostepeni sud je zaključio da je mjenica izdata dana 21.02.2014. godine i da je taj prigovor saglasno odredbi člana 80. stav 2. Zakona o mjenici („Službeni glasnik RS“ broj 32/01, dalje: ZM) osnovan, ali da isti nije relevantan budući da mjenica nije mogla biti sredstvo obezbjeđenja novog kredita jer je bila izdata za kredit koji je prijevremeno zatvoren, slijedom čega je prvostepeni sud u cijelosti odbio tužbeni zahtjev tužioca.

Drugostepeni sud je žalbu tužioca uvažio i prvostepenu presudu preinačio temeljem odredbe člana 229. stav 1. tačka 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).
Obrazložio je da nije sporno da je predmetna mjenica predstavljala sredstvo obezbjeđenja ugovora o kreditu broj ... od 21.02.2014. godine i da je ovaj kredit zatvoren iz sredstava kredita broj ... od 15.10.2014. godine, tako da je sporna mjenica poslužila i kao sredstvo obezbjeđenja i ovog kredita budući da nije iskorištena kao sredstvo obezbjeđenja ranijeg kredita.

Pobijana presuda je pravilna.

Odredbom člana 111. ZM zakonodavac nije dao definiciju vlastite ili sopstvene mjenice već je samo odredio njene bitne elemente prema kojima se tom mjenicom njen izdavalac bezuslovno obavezuje da će je isplatiti, pa ona nema poziv za plaćanje kao što je slučaj kod trasirane mjenice, a njena valjanost nije uslovljena njenim izdavanjem na propisanom mjeničnom blanketu, jer nema blanketu zvaničnog izdanja za vlastitu mjenicu.

Prema odredbi člana 113. ZM na vlastitu mjenicu se primjenjuju odredbe o trasiranoj mjenici, ako nisu u suprotnosti sa prirodom mjenice, a prema članu 114. stav 1. istog zakona, izdavalac vlastite mjenice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane mjenice.

Bjanko mjenica postoji kada njen izdavalac u trenutku izdavanja mjenice ne popuni sve bitne elemente već postigne sporazum sa remitentom da je on popuni nedostajućim elementima i kao takvu preda radi isplate na dan dospelosti. Odredbom člana 18. stav 2. ZM je propisano da, ako je mjenica, koja je u vrijeme izdavanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda ovog sporazuma se imaocu mjenice ne može prigovoriti, osim ako ju je stekao zlonamjerno ili ako je pri sticanju mjenice postupio sa krajnjom nepažnjom. Izdavanjem ove mjenice dužnici preuzimaju veliki rizik jer mjenični povjerilac može mjenicu popuniti suprotno sporazumu. Stoga su povjerenje, savjesnost i poštenje esencijalne pretpostavke na kojima se zasniva izdavanje i funkcionisanje bjanko mjenice. Savjesnost se kod mjenice pretpostavlja, što znači da je na revidentu bio teret dokazivanja da je tužilac bio nesvjestan.

Nije sporno da je tužilac sa korisnikom kredita K.B. doo Š. i tuženim kao jemcem zaključio 21.02.2014. godine ugovor o kreditu na iznos od 200.000,00 KM sa rokom otplate 12 mjeseci, da se korisnik kredita (član 4.) obavezao da će između ostalog, na ime sredstava obezbjeđenja predati banci i dvije sopstvene mjenice sa mjeničnim izjavama vlasnika preduzeća J.B. i da je predao tužiocu na ime sredstava obezbjeđenja ovog kredita 10 mjenica između ostalog i mjenicu serijskog broja ..., da je na zahtjev korisnika kredita banka istom odobrila novi kredit za koji su korisnik kredita K.B. doo Š. i tuženi kao jemac zaključili ugovor 15.10.2014. godine na (isti) iznos od 200.000,00 KM i rok otplate 12 mjeseci i da je ovim novim kreditom zatvoren prije isteka ugovorenog roka otplate raniji kredit koji je korisniku kredita K.B. doo Š. bio odobren po ugovoru koji je zaključen 21.02.2014. godine.

Takođe, nije sporno da predmetna mjenica nije iskorištena po ugovoru od 21.02.2014. godine, jer je sredstvima novog kredita po ugovoru od 15.10.2014. godine prijevremeno otplaćen raniji kredit i da je tužilac spornu mjenicu prebacio kao sredstvo obezbjeđenja po kreditu od 15.10.2014. godine, da je tuženi potpisao mjeničnu izjavu 15.10.2014. godine da banka može koristiti mjenicu u svrhu naplate svih potraživanja iz predmetnog ugovora te istu u cjelosti popuniti na način koji smatra potrebnim za naplatu mjenice uključujući i ukupan iznos potraživanja (glavnica, kamate, naknade i drugo), da podnošenjem mjenice na naplatu nekoj ovlaštenoj organizaciji za obavljanje platnog prometa (ili suda) smatra se da je mjenica podnesena na naplatu.

Banke kao zajmodavci naročito upotrebljavaju mjenicu kao sredstvo obezbjeđenja povrata odobrenih kredita. U takvim slučajevima, kao što je bilo i u spornom, najčešće se izdaje bjanko mjenica korisnika kredita ili jemca.

Neosnovani su prigovori tuženog koji su vezani za formalne nedostatke predmetne mjenice, budući da mjenica na kojoj se temelji predmetno potraživanje nema nedostataka koji bi istu činili nevaljanom i na temelju koje tužilac ne bi mogao ostvariti pravo da traži isplatu predmetnog duga. Mjenica se temelji na principima pismenosti, strogosti i formalnosti, pa se mjenična izjava ne može uslovljavati i ograničavati. Radi se o vlastitoj mjenici kojom se izdavalac bezuslovno obavezuje na plaćanje, koja mjenica je podnesena na isplatu u smislu odredbe člana 39. stav 2. ZM.

Izdavalac vlastite mjenice je istovremeno glavni mjenični dužnik, odnosno izdavalac vlastite mjenice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane mjenice. Ovo znači da se izdavalac vlastite mjenice obavezuje da o roku isplati cjelokupnu mjeničnu svotu, a ta obaveza je neposredna i samostalna. Rok zastarjelosti je određen članom 80. ZM, a najduži rok zastarjelosti

određen je za slučajeve kada je mjeničnopravni zahtjev istaknut protiv akceptanta i iznosi tri godine.

Prema mjeničnoj izjavi od 15.10.2014. godine, koju je potpisao tuženi, proizlazi da mjenica serijskog broja ... predstavlja sredstvo obezbjeđenja svih potraživanja B.S. a.d. B. iz Ugovora o kreditu broj ..., partija ... od 15.10.2014. godine; da banka može koristiti mjenicu u svrhu naplate svih potraživanja iz predmetnog ugovora te istu u cjelosti popuniti na način koji smatra potrebnim za naplatu mjenice uključujući i ukupan iznos potraživanja (glavnica, kamate, naknade i drugo); da podnošenjem mjenice na naplatu nekoj ovlaštenoj organizaciji za obavljanje platnog prometa (ili suda) smatra se da je mjenica podnesena na naplatu. U potpisu je izdavalac mjenične izjave J.(S.) B.

Tuženi u odgovoru na tužbu ne spori da je u svojstvu izdavaoca mjenice izdao predmetnu bjanko mjenicu bez protesta, niti da je potpisao mjeničnu izjavu kao sredstvo obezbjeđenja kredita isplaćenog K.B. d.o.o. Š., te da je tužioca ovlastio da mjenicu popuni i naplati dug, što je tužilac i učinio, ali prigovara da tužilac nije dostavio dokaz iz koga bi se vidio način obračuna i visina duga, kao ni povratnicu o uručenju poziva za isplatu mjenice od 23.03.2015. godine.

U spisu se nalazi kopija povratnice iz koje proizlazi da je tuženi to pismeno tužioca - podnesak broj ... od 23.03.2015. godine naslovljen kao poziv za isplatu mjenice, kojim ga tužilac poziva da isplati mjenicu serijski broj ..., kao sredstvo obezbjeđenja ugovora o kreditu od 15.10.2014. godine, u iznosu 68.389,39 KM, primio 25.03.2015. godine. U svakom slučaju, iz odgovora koji je tužiocu uputio tuženi 26.03.2015. godine, proizlazi da je on primio tu obavijest tužioca, jer se na istu izjašnjava tako što navodi da po zahtjevu za isplatu mjenice lično nema tražena sredstva niti privatne imovine, te da će po okončanju spora koji vodi za naknadu štete zbog likvidacije firme, banci biti nadoknađen ukupan iznos duga.

Tuženi nije osporavao da je dao saglasnost da predmetna mjenica predstavlja sredstvo obezbjeđenja spornog kredita od 15.10.2014. godine i da je potpisao mjeničnu izjavu 15.10.2014. godine. Tek kasnije u ovoj parnici prigovara (a to ponavlja i u reviziji) da na mjeničnoj izjavi od 15.10.2014. godine nije bila upisana nijedna mjenica i da je kasnije tužilac upisao broj mjenice, niti da mjenična izjava sadrži ovlaštenje da se koristi mjenica iz otplaćenog kredita.

Ovi prigovori tuženog ne mogu se prihvatiti. Tuženi je potpisivanjem ugovora o kreditu od 15.10.2014. godine u svojstvu jemca, znao da korisnik kredita treba između ostalog dati kao sredstvo obezbjeđenja i dvije mjenice sa mjeničnim izjavama koje je potpisao tuženi, jer kredit ne bi bio realizovan. Pored toga, ovim kreditom je raniji kredit prijevremeno zatvoren i odobren novi u istom iznosu i pod istim uslovima, sa sredstvima obezbjeđenja koja su ista po oba ugovora.

Tuženi ne spori da je dao mjeničnu izjavu 15.10.2014. godine. Kako mjenična izjava prati izdatu mjenicu jer ne može egzistirati bez prethodno potpisane mjenice, a tuženi ne navodi da je tom prilikom potpisao neku drugu mjenicu, niti tvrdi da se na neku drugu (i koju) mjenicu odnosi mjenična izjava od 15.10.2014. godine, proizlazi da nema druge mjenice tuženog na koju se odnosi mjenična izjava od 15.10.2014. godine osim predmetne mjenice, pa tuženi neosnovano ističe da tužilac nije bio ovlašten da predmetnu mjenicu popuni.

Zbog toga pravilno drugostepeni sud zaključuje da se prigovori tuženog da je tužilac aktivirao mjenicu kao sredstvo obezbjeđenja, a da za to nije imao ovlaštenje, odnosno da nije

postojao sporazum oko toga, ne mogu prihvatiti, jer se tužiocu ne može staviti na teret da je mjenicu stekao zlonamjerno ili da je prilikom sticanja postupao sa krajnjom nepažnjom. Tuženi je predao bjanko mjenice tužiocu svjestan činjenice da je potpisivanjem mjenične izjave 15.10.2014. godine dao saglasnost da neiskorištena bjanko mjenica posluži kao sredstvo obezbjeđenja i novog kredita iz čijih sredstava je zatvoren raniji kredit, jer druge mjenice tom prilikom nisu izdavane. Tuženi u ovoj parnici nije dokazao da je njegov potpis na mjenici i mjeničnoj izjavi zloupotrijebljen, izmamljen prijetnjom ili da je kao mjenični dužnik bio u zabludi.

Prema izvodima o stanju obaveza dužnika na dan 23.03.2015. godine, proizlazi struktura duga naznačenog u mjenici, koji čini iznos glavnice 62.647,49 KM, iznos dospjele redovne kamate 3.407,80 KM, iznos ugovorene zatezne kamate 2.214,10 KM, iznos sudskih troškova 75,00 KM i drugih troškova 45,00 KM, tako da ukupna dospjela obaveza tuženog iznosi 68.389,39 KM. Kod činjenice da je do donošenja odluke u ovoj parnici na naplatu dospio cjelokupan iznos kredita koji je prema tvrdnji tužioca veći od 300.000,00 KM, neosnovani su prigovori tuženog vezani za visinu spornog duga.

U smislu odredbe člana 80. stav 1. ZM, nije osnovan prigovor zastarjelosti potraživanja budući da je predmetno potraživanje dospjelo dana 23.03.2015. godine, a da je prijedlog za izvršenje podnesen dana 03.04.2015. godine, u zakonom propisanom roku od tri godine, u kome nije došlo do zastarjelosti potraživanja.

Kod činjenice da je nesporno da predmetni dug po osnovu kredita nije isplatio korisnik kredita, niti tuženi kao jemac po osnovu zaključenog ugovora o kreditu, odnosno ni tuženi kao glavni mjenični dužnik po osnovu vlastite mjenice koju je izdao radi obezbjeđenja spornog kredita, da je cjelokupan iznos duga dospio na naplatu, prema ocjeni ovog suda dospio je na naplatu dug koji je naznačen u predmetnoj mjenici u iznosu od 68.389,39 KM, pa je tužbeni zahtjev tužioca za isplatu duga u iznosu od 68.389,39 KM osnovan.

Prema izloženom, ni ostali revizionni navodi tuženog, kojima se prigovara pravilnosti primjene odredaba parničnog postupka i materijalnog prava, nisu osnovani, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić